

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน 2) เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ และ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูอิสลามศึกษา จำนวน 196 และผู้บริหาร จำนวน 16 คน จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ทั้งหมด 16 โรงเรียน และใช้กลุ่มตัวอย่างที่ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูอิสลามศึกษา จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง 2 คน และขนาดใหญ่ 1 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ 2) ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และด้านการประเมินผล และ 3) แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิดเป็น แบบตรวจสอบรายการ (checklist) 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผล และตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายเปิด 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ใน 2 ประเด็น คือ แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา สถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) ทดสอบรายการโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD และค่าไคสแควร์ (χ^2)

บทนี้เป็นสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เป็น 5 ส่วน ดังนี้

5.1.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.3 โดยส่วนใหญ่อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 52.3 จบการศึกษาศาสนาระดับปริญญาตรีและขานะวียะฮ์มากที่สุด ร้อยละ 51.5 และ 37.1 และจบการศึกษาสามัญในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 42.3 มีประสบการณ์สอน ไม่เกิน 5 ปี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาอยู่ในช่วง 6-10 ปี ร้อยละ 27.3 เป็นครูอิสลามศึกษาที่สอน สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย ร้อยละ 75.8 และเป็นครูอิสลามศึกษาที่สอนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.2 โดยส่วนใหญ่สอนวิชาอัลกุรอานเป็นวิชาหลัก ร้อยละ 20.5 ซึ่งมากกว่าวิชาหลักอื่นเป็น

สองเท่า คือ วิชาอัตตาริซ อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์ และอัลอัคลาก ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 9.8, 9.1 และ 9.1 นอกจากนี้วิชาภาษามลายู ภาษาอาหรับ และอัลฟิกฮ์ อยู่ที่ร้อยละ 15.2, 14.4 และ 12.9 และครูอิสลามศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลาง ร้อยละ 53.8 และ 46.2 ตามลำดับ

5.1.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มี 5 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.52$, S.D.= .47) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวัสดุ ($\bar{x}=2.71$, S.D.= .48) รองลงมาด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ($\bar{x}=2.60$, S.D.= .54) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ($\bar{x}=2.53$, S.D.= .70) ส่วนด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}=2.46$, S.D.= .58) และด้านบุคคล ($\bar{x}=2.26$, S.D.= .65) อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

5.1.2.1 ด้านบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{x}=2.37$, S.D.= .61) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 1 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเชิญวิทยากรภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .87) รองลงมาการเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน ($\bar{x}=2.36$, S.D.= .82) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .82) การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .84) และการเชิญบาออปอเนาะในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .86) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ($\bar{x}=2.05$, S.D.= .83)

5.1.2.2 ด้านวัสดุ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หนังสือแบบเรียน ($\bar{x}=3.71$, S.D.= .65) รองลงมา กระดาน ($\bar{x}=3.68$, S.D.= .61) และหนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน ($\bar{x}=3.45$, S.D.= .76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ของจริง ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .91) เอกสารแนแนว ($\bar{x}=2.58$, S.D.= .88) และป้านนิเทศ ($\bar{x}=2.58$, S.D.= 1.01) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทปบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.18$, S.D.= 1.02) และภาพพลิก ($\bar{x}=2.13$, S.D.= .87)

5.1.2.3 ด้านอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.51$, S.D.= .58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 1 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชั้นเรียนของผู้เรียน ($\bar{x}=3.55$, S.D.= .67) อยู่ในระดับบ่อยครั้ง รองลงมาเป็นหอประชุม และสนามหรือที่ร่มภายในโรงเรียนเท่ากัน ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.63$, S.D.= .82) ห้องปฏิบัติการทาง

ภาษา ($\bar{x}=2.43$, S.D.= .88) และศูนย์อาหาร ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 0.98) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x}=1.91$, S.D.= .83) โรงงาน ($\bar{x}=1.86$, S.D.= .96) และตลาด ($\bar{x}=1.75$, S.D.= .91)

5.1.2.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=3.01$, S.D.= .97) รองลงมาโทรทัศน์ ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .93) และเครื่องถ่ายเอกสาร ($\bar{x}=2.83$, S.D.= 1.04) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ชุดเครื่องเสียง ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) Smart Phone ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และ Laptop ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เครื่องบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.15$, S.D.= .95) และวิทยุ ($\bar{x}=2.12$, S.D.= .98)

5.1.2.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.69$, S.D.= .53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ($\bar{x}=3.20$, S.D.= .88) รองลงมาการบรรยาย ($\bar{x}=3.18$, S.D.= .85) และการเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x}=2.84$, S.D.= .95) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ การสอนแบบแก้ปัญหา ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) การสอนแบบศูนย์การเรียน ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และบทเรียนคอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุดแสดงนิทรรศการ ($\bar{x}=2.19$, S.D.= .87) และละคร ($\bar{x}=2.11$, S.D.= .87)

5.1.3 ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มี 6 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผล พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยเฉลี่ยร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าความถี่เห็นด้วยเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมาด้านการใช้สื่อ ร้อยละ 52.3 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ร้อยละ 50.8 ส่วนด้านที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 41.0 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ร้อยละ 38.7 และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ร้อยละ 37.1 ตามลำดับ

5.1.3.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน ร้อยละ 56.1 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการ

จัดการเรียนการสอน และครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับทัศนคติต่อวิชากับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 40.2

5.1.3.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน ร้อยละ 43.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 39.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม ร้อยละ 34.8

5.1.3.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ร้อยละ 77.3 รองลงมาสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ค่อยเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 68.2 และขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ ร้อยละ 65.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ สื่อที่มีอยู่ชำรุดไม่สะดวกกับการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ขาดทักษะในการดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดีขึ้น ร้อยละ 57.6 และสื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ ร้อยละ 56.1 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ ร้อยละ 43.2 และเลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ร้อยละ 38.6

5.1.3.4 ด้านการใช้สื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 52.3 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.8 รองลงมาขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.0 โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และโรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เท่ากัน ร้อยละ 71.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นดำเนินการสอนเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอนขณะใช้อย่างทั่วถึง ร้อยละ 49.2 และครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้พร้อมก่อนการใช้สื่อ ร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 28.8 และครูไม่สนใจตอบข้อซักถามอธิบายหรือชี้แนะปัญหาเพิ่มเติม ร้อยละ 27.3

5.1.3.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบ ผลิต และใช้สื่อ ร้อยละ 46.2 รองลงมาครูไม่ได้เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสนอผลงานโดยการใช้ ร้อยละ 39.4 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 37.9 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ และครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ ร้อยละ 31.1

5.1.3.6 ด้านการวัดและประเมินผล ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน ร้อยละ 48.5 รองลงมาครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ ร้อยละ 43.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 42.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ 33.3

5.1.3.7 จัดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1)กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย 2)กลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ 3)กลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง 4)กลุ่มที่เห็นด้วยสูง โดยจำแนกเป็นกลุ่มตามด้าน ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 25.8 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 37.9 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.7

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 32.6 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 12.9 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 8.3

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 11.4 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ใกล้เคียงกับกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.1 และ 34.1 และกลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 17.4

ง. ด้านการใช้สื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 8.3 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 39.4 รองลงมาเห็นด้วยสูง ร้อยละ 32.6 และเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูง ใกล้เคียงกับกลุ่มเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 25.8 และ 25.0 และกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

ฉ. ด้านการวัดและประเมินผล มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 30.3 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 20.5 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

5.1.4 ส่วนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดของโรงเรียน มีรายละเอียดผลการเปรียบเทียบ ดังนี้

5.1.4.1 ครูอิสลามศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4.2 ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุ มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4.3 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

5.1.4.4 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4.5 ครูอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4.6 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล และด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4.7 ครูอิสลามศึกษาที่มีรายวิชาหลักที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านบุคคล ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านวัสดุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.1.4.8 ครูอิสลามศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.5 ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

5.1.5.1 ส่วนที่ 5.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ด้านการใช้สื่อ และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถจำแนกรายละเอียด ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ง. ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับที่สอนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉ. ด้านการวัดและประเมินผล มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.1.5.2 ส่วนที่ 5.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ และด้านการใช้สื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถจำแนกรายละเอียด ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า หากระดับการใช้สื่อในด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ง. ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า หากระดับการใช้สื่อในด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

ฉ. ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.1.6 ส่วนที่ 6 ผลการประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

5.1.6.1 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

ก. ด้านบุคคล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมา

การเชิญวิทยากรภายนอกบ่อยขึ้นทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.7 และสื่อบุคคลที่นำมาแสดงต้องมีความชำนาญและมีจิตวิทยาสูง เพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น ร้อยละ 14.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การเชิญผู้นำศาสนาในชุมชนเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม และการสนับสนุนงบประมาณให้กับผู้สอนที่ต้องการเชิญบุคลากรภายนอกเมื่อมีความจำเป็น เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้มาจากหน่วยงานที่มีความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 3.7

ข. ด้านวัสดุ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อด้านวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาแบบเรียนต้องมีความหลากหลาย สร้างสรรค์และน่าสนใจ ร้อยละ 14.0 และการอบรมเพื่อพัฒนาให้ครูผู้สอนใช้สื่อที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชำนาญ และให้รู้จักใช้สื่อใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 12.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ วัสดุที่มีอยู่สามารถเอามาสอนและดัดแปลงเป็นสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และวัสดุที่ใช้ต้องทันสมัยอยู่เสมอ ร้อยละ 8.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ จัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อของเขตพื้นที่และมีบุคลากรที่มีประสบการณ์คอยดูแล คิดเป็นร้อยละ 2.0

ค. ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ สถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนต้องปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีและเอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมามีห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ร้อยละ 17.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในรายวิชาภาษาอาหรับ และภาษามลายู คิดเป็นร้อยละ 10.9 และการสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เพียงพอ ร้อยละ 6.5 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การกำหนดนโยบายให้ผู้สอนทำการสอนนอกห้องเรียนอย่างน้อยหน่วยการเรียนรู้ละครั้ง ร้อยละ 2.2

ง. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ 44.0 รองลงมาเครื่องมือและอุปกรณ์ต้องทันสมัย ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การติดตั้งระบบจอโปรเจกเตอร์ LCD หรือโทรทัศน์ ในแต่ละห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อหาทุนในการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.0

จ. ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลายมากที่สุด ร้อยละ 25.0 รองลงมาการจัดอบรมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ร้อยละ 17.6 และการสอนให้เน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น ร้อย

ละ 16.3 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีกิจกรรมกลุ่มฮัลเกาะห์และมีการทดสอบเป็นรายบุคคล และเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาลงพื้นที่ให้ความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนกันและกัน และการเปิดเวทีนำเสนอผลงานวิชาการอิสลามศึกษาให้กับนักเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.5

5.1.6.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด และเท่ากันกับครุผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรม และความแตกต่างของแต่ละคน ผ่านการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และ SDQ คิดเป็นร้อยละ 22.5 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.5 และครุผู้สอนต้องมีทักษะในการวิเคราะห์สื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ร้อยละ 10.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การศึกษาต่อของผู้สอนที่ไม่ได้มีใบประกอบวิชาชีพครุเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีทักษะในการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนกับการใช้สื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ เน้นให้ครุผู้สอนมีทักษะการกำหนด KPA ให้ชัดเจนต่อการเลือกใช้สื่อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาการยึดเอาวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลักจบกระทั่งจบหน่วยการเรียนรู้ที่สอน ร้อยละ 21.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีทักษะการปฏิบัติจริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมเนื้อหา และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ร้อยละ 2.3

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สอนมีทักษะในการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ และน่าสนใจ สามารถให้ผู้เรียนต่อยอดได้ ร้อยละ 15.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ ทางโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการสอน และผู้สอนควรเลือก หรือออกแบบสื่อที่ง่าย ๆ สะดวกในการพกพา ใช้งานได้หลาย ๆ ครั้ง และเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด

คือ ส่งเสริมความสามารถผู้เรียน เช่น อ่านอัลกุรอานไพเราะมาบันทึกเสียงเพื่อใช้เป็นสื่อ คิดเป็นร้อยละ 2.5

ง. ด้านการใช้สื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดอบรมให้ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกันและมีทักษะการใช้สื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ และครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมา มีการใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน ร้อยละ 13.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การจัดการเรื่องคาบสอนของผู้สอนไม่มากเกินไปทำให้มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอน และการทดลองใช้สื่อก่อนการนำไปใช้ในการสอนจริงกับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ หมั่นใช้อุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ประกอบควบคู่กับการสอนในตำราหรือหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.3

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การให้แรงเสริมกับผู้เรียนทุกครั้งที่ใช้สื่อการสอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามได้ตามต้องการและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้เรียน เท่ากัน ร้อยละ 21.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนอยู่เสมอหลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในการตอบสนองผู้เรียนก่อนประเมินผลเสมอ ร้อยละ 10.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศสถานที่เรียนให้ดึงดูดผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้สอนต้องนำเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเสนอสื่อการสอน เท่ากัน ร้อยละ 3.6

ช. ด้านการประเมินผล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ให้ครูสอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาครูผู้สอนประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด และประเมินผลนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง เท่ากัน ร้อยละ 13.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความพึงพอใจกับการใช้สื่อของครูผู้สอน และประเมินผลความแตกต่างของการใช้สื่อในแต่ละบทเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย และควรมีผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามาเฝ้าเทศการสอน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.8

5.1.7 ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหา ลักษณะการถอดบทเรียน และจัดหมวดหมู่ตามประเด็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.1.7.1 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดกลาง สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนจะเน้นการใช้สื่อด้านบุคคล คือ การเชิญบุคคลมาแสดงประกอบการเรียนการสอน และใช้หนังสือประกอบบรรยายการสอน มีแบบฝึกหัด ใ้กระดาน มีการเชิญโต๊ะครูปอเนาะ โต๊ะอิมามาสอนในรายวิชาศาสนา เนื่องจากโรงเรียนได้เน้นการสอนในรูปแบบของสถาบันปอเนาะในเขตพื้นที่ เช่น บาลาเฆาะ ดุซฟาตุลอะดีษ ฟิกฮฺ และเน้นการท่องจำ เป็นต้น มีโรงเรียนที่เน้นการสอนโดยใช้การผสมผสานหลักสูตรแกนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษา 2551 ในการยึดถือมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อการจัดการเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับการทดสอบ I-net แต่ยังใช้สื่อบุคคลมาประกอบการสอนในการเรียนระดับศาสนาชั้นชานาอะเวีย ทั้งนี้กลุ่มภาษาได้ใช้สื่ออย่างหลากหลายมากกว่ากลุ่มศาสนา

สถานที่ทำการเรียนการสอนส่วนมากจะใช้ห้องเรียน และจะใช้ซุ้มศาลาบริเวณโรงเรียนค่อนข้างบ่อย สำหรับสื่อจำพวกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะใช้น้อยมาก การออกข้อสอบให้กับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นชานาอะเวีย ที่ได้เชิญบุคลากรภายนอกนั้น จะใช้การเขียนข้อสอบด้วยลายมือของผู้สอน (บาบอ) และให้ทางโรงเรียนจัดพิมพ์เป็นเอกสารในการสอบวัดผลให้แก่นักเรียน

โรงเรียนจะเน้นการทำกิจกรรมศาสนาเป็นหลัก และมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีชุมชนโต๊ะลูบา เป็นการปั้นเยาวชนให้มีทักษะการปฏิบัติในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเป็นผู้นำในการนำดุอาอ์ ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา เช่น การจัดการศพ อิมามาละหมาดตะรอวีเยฮฺ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามประเพณีของพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น นักเรียนมีการซึมซับวิถีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้จากชุมชน

ทั้งนี้ ระดับการใช้สื่อทั่วไปของโรงเรียนขนาดกลาง ยังมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่ค่อยหลากหลาย ซึ่งสื่อด้านที่ควรพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์มีใช้ไม่เพียงพอ เป็นต้น แต่ความจำเป็นในขณะนี้ทางโรงเรียนยังไม่ให้ความสนใจต่อการใช้สื่อเหล่านี้ เนื่องจากยังใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก โดยเฉพาะบุคลากรภายนอก ที่เป็นบาบอ หรือโต๊ะครู ซึ่งเป็นคนรุ่นเก่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในอนาคตหากมีครูรุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้มีความจำเป็นในการใช้สื่อวัสดุ และเครื่องมือ

อุปกรณ์ โดยปัจจุบันโรงเรียนจะเน้นการใช้วิชากลุ่มปอเนาะเกือบทั้งหมด ส่วนวิชาที่โรงเรียนกำหนดหลักอื่น ๆ เช่น มรดกและพินัยกรรม และดาราศาสตร์ จะใช้ครูผู้สอนที่จบจากต่างประเทศ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดกลางจะเน้นการสื่อสารด้านบุคคล เนื่องจากต้องการกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการในการเรียนศาสนา มีแนวคิดและจิตวิญญาณที่ถ่ายทอดโดยตรงผ่านผู้สอน โดยยังไม่มีคามจำเป็นที่จะนำสื่อสมัยใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากต้องการอนุรักษ์บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี และทางโรงเรียนจะเชิญบาบอมาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น ประเพณีเมาลิด และกิจกรรมต้อนรับรอมฎอน เป็นต้น อีกทั้งได้มีการเชิญคณะกรรมการอิสลาม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้กับนักเรียนด้วยเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เนื่องจากประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาส่วนตัว และงบประมาณในการจัดจ้างครูผู้สอนจากต่างประเทศโดยตรง เป็นต้น

ซึ่งผลทำให้นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่ไปต่อสายศาสนาล้วน เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มข้นวิถีชุมชน และบรรยายศาสนาเป็นสำคัญ มีนักเรียนบางส่วนที่เรียนต่อจนจบต่างประเทศ และได้กลับมาเป็นครูผู้สอนในสถาบันเดิม

(2) ด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดกลาง โดยเฉพาะรายวิชาศาสนา ส่วนใหญ่ใช้หนังสือ และกระดาน เน้นการทำแบบฝึกหัด หนังสือศาสนาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ หนังสือภาษามลายูจะใช้หนังสืออูมี ส่วนหนังสือที่เรียนในระดับชั้นชานะวียะฮฺจะใช้หนังสือรูปแบบเดียวกับปอเนาะ แต่จะออกแบบเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนรายวิชาภาษาต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุที่หลากหลายมากกว่า เช่น หนังสือบัตรคำ แถบประโยค เทปเสียง และวีซีดี เป็นต้น

ทั้งนี้การใช้สื่อด้านวัสดุในภาพรวมยังคงยังไม่หลากหลาย ทั้งนี้ทางโรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้สื่อวัสดุ โดยเบื้องต้นส่งเสริมให้มีการจัดทำไวเนลในรายวิชาศาสนาอิสลามเพื่อเป็นสื่อให้นักเรียนได้ศึกษานอกห้องเรียน และมีการจัดอบรมครูให้รู้จักการใช้สื่อประเภทวัสดุ การใช้สิ่งรอบข้างมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(3) ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดกลาง ทุกรายวิชาส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน และมีการใช้อาคารละหมาดหรือมัสยิดค่อนข้างมากโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน และอัลฟิกฮฺ มีการใช้ศาลานอกห้องเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนระดับชานะวียะฮฺ และบริเวณที่ร่ม

หรือลานโล่งบริเวณโรงเรียน เนื่องจากครูผู้สอนอายุมาก จึงต้องการให้นักเรียนลงมาเรียนในสถานที่ที่ผู้สอนต้องการ

สำหรับความต้องการของโรงเรียนนั้น ได้แก่การเพิ่มสถานที่เฉพาะสำหรับบางรายวิชาโดยเฉพาะกลุ่มวิชาภาษา หรือจัดสรรให้กลุ่มอิสลามศึกษามีห้องเฉพาะในแต่ละกลุ่มวิชา และมีห้องมัลติมีเดียที่เป็นห้องสื่อในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน

(4) ด้านเครื่องมืออุปกรณ์

โรงเรียนขนาดกลาง ในรายวิชาที่ใช้สื่อด้านนี้ค่อนข้างบ่อย จะเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ ส่วนวิชาศาสนาอื่นจะไม่ค่อยใช้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นหลักในการเลือกใช้สื่อ โดยจะพบได้ว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 5 ปี มักจะใช้สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ด้วย

ทางโรงเรียนมีการจัดหาและจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น เครื่องปริ้นท์ เครื่องถ่ายเอกสาร TV เป็นต้น การพัฒนาหรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้เทคโนโลยีในทุก ๆ ปี เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์ช่วงต้นปีที่ทางโรงเรียนจัด และการอบรมในกรณีพิเศษที่มีสื่อตัวใหม่เข้ามา เช่น สมาร์ทบอร์ด เป็นต้น

(5) ด้านเทคนิคกิจกรรมและวิธีการ

โรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน จะมีการฝึกอ่าน การท่องจำตัวต่อตัว และการสอนเป็นกลุ่ม สำหรับวิชาอัลฟิกฮจะเน้นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนยังมีการอบรมครูปีละ 2 ครั้ง เกี่ยวกับเทคนิคการสอน มีกิจกรรมเวทีเกี่ยวกับศาสนาเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับการวิจัยชั้นเรียนในกลุ่มอิสลามศึกษายังไม่ค่อยชัดเจนในการนำผลมาพัฒนาต่อยอดให้ครูและนักเรียน

ทางโรงเรียน ต้องการพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรง และจะให้มีการเพิ่มเติมจากคาบสอนหลัก คือ วิชาการปฏิบัติ โดยสิ่งสำคัญคือการพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะการใช้สื่อด้านนี้ โดยการอบรมครูผู้สอนควบคู่กับการส่งครูไปศึกษาดูงานนอกโรงเรียน และให้ครูผู้สอนมีความเสมอภาคในการบริหารจัดการโรงเรียน พร้อมสร้างความโดดเด่นให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ข. โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในบางรายวิชาไม่ตรงกับสาขาที่จบมา และมีการเชิญบอหรือโต๊ะครูปอนะมาเป็นผู้สอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่น บาลาฆะ อันวุส เป็นต้น โดยจะใช้กระดานเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์โดยการให้ครูผู้สอนของโรงเรียนสามารถจัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 10 ปี โดยเฉพาะครูภาษา หรือครูที่จบจากต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุเป็นส่วนใหญ่เน้นการใช้บัตรคำ สำหรับบุคลากรครูที่จบในสาขาการสอน

โดยตรงจะมีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งทางโรงเรียนได้สนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ และโรงเรียนมีการพัฒนาสถานที่บริเวณให้เป็นสื่อการเรียนการสอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) สื่อด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดใหญ่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาในคาบกิจกรรมที่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อให้ความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัติจริงในชุมชน หรือมีความจำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น กิจกรรมต้อนรับรอมฎอน ซึ่งทางโรงเรียนให้การสนับสนุนงบประมาณ และมีบุคลากรทางภาษาต่างประเทศโดยตรง

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีความสามารถในการจัดสรรบุคลากรครูให้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษาและหลักสูตร แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ในรายวิชาศาสนาอิสลามไม่ได้จบในสาขาตรีปิยะศหรือการศึกษาโดยตรง สำหรับในระดับชั้นชานะวียะฮ์นั้นยังมีความจำเป็นต้องเชิญบอหรือโตะครูปอเนาะมาแสดงประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนจะเน้นรายวิชาระดับชั้นชานะวียะฮ์ ให้มีความเข้มข้นตามการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ

(2) สื่อด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดอบรมจากสำนักงานส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา โดยสื่อวัสดุส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในสื่อชิ้นเล็ก ๆ หากเป็นชิ้นใหญ่ ๆ จะมีห้องเก็บสื่อที่มีความพร้อม แต่ยังคงขาดผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนมีระบบจัดการและพัฒนาสื่อด้านวัสดุ แต่ยังมีข้อบกพร่องในการดูแลรักษาวัสดุชิ้นใหญ่ ๆ เช่น แบบจำลอง แผ่นป้าย และไวนิลขนาดใหญ่ที่ใช้ในบางช่วงเวลา เป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดการระบบดูแลรักษาวัสดุ โดยจัดให้ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเก็บสื่อเอง หรือจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเบิกใช้วัสดุ

(3) สื่อด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดใหญ่ ยังขาดห้องของแต่ละสาระวิชาอิสลามศึกษา เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จึงทำให้ส่วนใหญ่จะใช้ห้องเรียนแต่ละชั้นเรียน โดยครูอิสลามศึกษาจะจับกลุ่มเป็นภาระงานต่าง ๆ ตามความสามารถของบุคลากร เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน เป็นต้น

โรงเรียนจะเน้นในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนการมากกว่า ทำให้ไม่มีระบบการทำงานเป็นกลุ่มสาระวิชาอย่างชัดเจน ถึงค่อนข้างจะมีความพร้อมด้านสถานที่และยังไม่มี การจัดห้องสื่อตามกลุ่มสาระวิชาอิสลาม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาระบบการสอนที่เข้มข้นในแต่ละรายวิชาต่อไป โดยคำนึงถึงการกระจายงานและภาระความรับผิดชอบที่ครอบคลุมขึ้น

(4) สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมอย่างมากในเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น TV โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นท์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนโครงการจากรัฐบาล ซึ่งรายวิชาภาษาต่างประเทศจะใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

จะเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อด้านนี้ของครูผู้สอน แต่พบว่า ยังไม่ค่อยมีการใช้สื่อนี้เท่าที่ควรในรายวิชาศาสนาอิสลาม อันเนื่องมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่จบสาขาตรีบียะฮ์หรือการศึกษาโดยตรง จึงไม่ค่อยมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นมีความจำเป็นในการพัฒนาด้านตัวผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการสอน

(5) ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

โรงเรียนขนาดใหญ่ เน้นการจัดกิจกรรมภายในทุก ๆ สัปดาห์ นักเรียนยังมีกลุ่มที่มีการเรียนต่อระดับศาสนาที่สูงขึ้น โดยมีการสนับสนุนการศึกษาให้ศึกษาต่างประเทศ มีการฝึกการปฏิบัติจริงในทุก ๆ เช้า เช่น การฝึกอ่านคฺฎบะฮ์ และมีนักเรียนที่รับผิดชอบสอนตาดิกา ในวันเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น โดยโรงเรียนสนับสนุนอย่างเต็มที่สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ และบางรายวิชาเช่น วิชาอัลฟิฮฺ ในบทเรียนเรื่องหัจญ์จะใช้การจำลองสถานที่จริงเป็นสื่อการสอน เป็นต้น

จะเห็นว่าโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งครูผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนในแต่ละรายวิชาของกลุ่มอิสลามศึกษา

5.1.7.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดกลาง ปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในหลักประกันคุณภาพในเรื่องของผู้สอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

จัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และจะหาเวทีให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ และแก้ปัญหานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อน

(2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การทำแผนการเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยนจากของเดิมได้โดยไม่ต้องทำใหม่ และโรงเรียนต้องการกำหนดการสอนก่อนในต้นภาคเรียน และจะต้องส่งแผนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เนื่องจากการตรวจบ่อย และการนิเทศบ่อย จะทำให้เกิดแรงต้าน โดยให้วิธีให้ผู้สอนมี

ความรักต้องการในการสอน แต่เน้นให้ครูจัดทำกำหนดการสอนเพื่อแสดงถึงกระบวนการมากกว่า การจัดทำเอกสาร โดยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนแต่ละคน

(3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องใช้หนังสือเป็นหลัก วิชาศาสนาใช้สื่อจากสถาบันปอเนาะ แต่เมื่อรัฐต้องการให้สอบโอเน็ต ทางโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร เริ่มต้นโดยให้ครูผู้สอนจัดหาหนังสือเองที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยต้องการที่ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนส่วนใหญ่ และการใช้เทปเสียงในการกระตุ้นความจำของนักเรียน

(4) ด้านการใช้สื่อ

ต้องการความพร้อมของงบประมาณ และการเตรียมความพร้อมของสื่อที่จะใช้ไม่แน่นอน เนื่องจากมีสื่อที่ใช้น้อย

(5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

การเรียนรู้เป็นกลุ่มในอาคารมัธยมโดยแบ่งวัน เช่น การวีริต การอ่านอัลกุรอาน วิธีการละหมาดฮายัต เป็นต้น โดยนักเรียนเน้นการท่องจำเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนจะตอบสนองเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่ารายบุคคล

(6) ด้านการประเมินผล

เน้นการพูดคุยกับครูผู้สอน โดยผ่านการเดินสำรวจแบบผ่าน ๆ และดูจากผลสัมฤทธิ์เป็นรายวิชา แล้วจะเรียกครูมาสอบถามเหตุผล และคุยอย่างไม่เป็นทางการ แล้วแต่ช่วงเวลาสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่ใช่แบบประเมินจากครูและเด็ก ส่วนวิชาที่ท่องจะประสบปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ จึงจำเป็นต้องเน้นกระบวนการท่องจำในรูปแบบทั้งกระบวนกลุ่มและรายบุคคล

ข. โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อที่ครูผลิตเองไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากครูทำสื่อไม่มาก นอกจากกลุ่มกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศในระดับต้น และระดับกลาง ใช้หนังสือสมาคม 8 กลุ่มสาระ นอกจากระดับสูง จะใช้หนังสือเฉพาะในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

โรงเรียนมีกิจกรรมที่สามารถพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น SDQ และมีการพบปะกับครูประจำชั้นก่อนเข้าเรียนทุกวัน และรายงานผลกับโรงเรียน ทำให้มีข้อมูลฐานหลักทำให้ครูรู้จักตัวนักเรียนเป็นอย่างดี มีการเยี่ยมบ้านและติดต่อผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงนอกจากนักเรียนหอพัก

(2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การจัดแผนการเรียนการสอนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 เดือน เพียงแค่รายวิชาที่ถนัดวิชาเดียว ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่สอนทำเพียงแค่กำหนดการสอน โดยสามารถนำแผนที่ใช้แล้วมาใช้ต่อไปในการศึกษาต่อไปได้ โดยยึดหลักการจากกระทรวงศึกษาธิการ

(3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องการให้มีการจัดทำสื่อในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มสาระศาสนาเพียงอย่างเดียว

(4) ด้านการใช้สื่อ

มีการจัดอบรมให้กับครูผู้สอนเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

(5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

ผู้บริหารทำการนิเทศครูผู้สอนด้วยตนเอง และนักเรียนจะมีการโต้ตอบบ้างในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งของครูผู้สอน

(6) ด้านการประเมินผล

การให้นักเรียนมีการประเมินครูผู้สอน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนมาก ผู้บริหารจะเรียกการเข้ามาคุยเป็นส่วนตัวเพื่อการพัฒนาการสอน การนิเทศการสอนเทอมละ 2 ครั้ง กล่าวคือ ก่อนสอน และหลังสอน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีบางประเด็นที่น่าสนใจควรมานำอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ดังนี้

5.2.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่ย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ค่อนข้างให้การสนับสนุนและมีความพร้อมเกี่ยวสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ทำให้ครูผู้สอนมีการใช้สื่อที่ค่อนข้างบ่ย ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ, (2553ก : 139) ได้ระบุว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐาน

ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

5.2.1.1 ด้านบุคคล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน ผู้สอนจะเชิญมาในกรณีวิชาเรียนหรือเนื้อหาที่เฉพาะ ต้องการผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาสอนเท่านั้น และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่จะทำการสอนอิสลามศึกษาสูงสุดถึงระดับชั้นชานะเวียะฮฺ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป และมีเป็น บางครั้งที่มีการเชิญวิทยากรภายนอก โต๊ะครู และบาบอปอเนาะ เข้ามาสอนพิเศษเพิ่มในบางเนื้อหา สาระเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาระบบกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานที่ศึกษา อีกทั้งพื้นที่อำเภอจะนะ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ศาสนาที่มีสถาบันปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงทำให้สื่อด้านบุคคลมักจะมีบทบาทสำคัญต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะ เรื่องการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 34) ในหลักสูตรอิสลาม ศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การจัดการเรียน การสอนระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานะเวียะฮฺ) เป็นการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสู่การศึกษาเฉพาะสาขา มากขึ้น เน้นความสามารถ ความถนัด สามารถคิดพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูง มีเป้าหมาย ให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจเป็นกิจนิจ มีวิถีคิดแบบอิสลามในการตัดสินใจของตนในการดำเนินชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

5.2.1.2 ด้านวัสดุ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อ วัสดุเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ทั่วไป สามารถหาได้ง่าย และส่วนใหญ่เป็นองค์ประกอบหลัก สำหรับการใช้จัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว อันเป็นสิ่งที่สามารถบรรจุวิชาความรู้ต่าง ๆ ไว้ได้ และเก็บ รักษาได้ไม่ยากนัก เช่น หนังสือแบบเรียน กระดาน และป้ายนิเทศ เป็นต้น ดังที่ สกส สจจตต์, 2556 : 7-11 กล่าวว่า วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบ ของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นซีดี เป็นต้น หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

5.2.1.3 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ สื่อด้านอาคารสถานที่ มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ อย่างปลอดภัย ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนใช้นำเสนอได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ ความรู้ที่ต้องการจะถ่ายทอดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะห้องที่เรียกได้ว่าเป็นชั้นเรียนหลักสำหรับการ จัดการเรียนการสอน และยังมีอาคารสถานที่อื่น ๆ ที่ครูผู้สอนได้ใช้ อีก เช่น ห้องสมุด สถานที่ทาง

ประวัติศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับบทบาทสำคัญของผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 33) ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และผู้เรียนจะต้องมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ และทางโรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคม โลก

5.2.1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ถือเป็นสื่อหลักในการเตรียมความพร้อมในเนื้อหาการสอนที่เหมาะสมกับเครื่องมือและอุปกรณ์ อีกทั้งสามารถนำเสนอการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน โดยเฉพาะปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พบว่า ขนาดของโรงเรียนจะเริ่มที่ขนาด และขนาดใหญ่ จึงเป็นข้อสันนิษฐานได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างมีความพร้อมให้การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสื่อที่เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น ดังที่ ผลการวิจัยของ นายซัมบรี ยีวาแต, (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแป๊ะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 กล่าวว่า “ระดับการใช้สื่อของครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ มีประสบการณ์ในการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาและสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอน 1 – 5 ปี ความถี่ในการใช้สื่อในการสอน 1 – 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการใช้สื่อ 1 – 2 ชั่วโมง” ที่สำคัญ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในปัจจุบันถือว่ามีประโยชน์ต่อการใช้อยู่ในชีวิตประจำวันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา เช่น Smart Phone และ Laptop แต่ในทางกลับกันเครื่องมืออุปกรณ์ที่ล้ำสมัย เช่น เครื่องบันทึกเสียง และวิทยุ มีระดับการใช้ที่ลดลงเรื่อย ๆ เช่นกัน สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 7) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

5.1.2.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการถือเป็นศิลปะในการถ่ายทอดวิชาความรู้จาก ผู้สอนให้กับผู้เรียน ที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับเนื้อหา และรายวิชา โดยส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมักจะใช้การ บรรยาย แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ได้กล่าวมา ข้างต้นเกี่ยวกับสื่อด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์ นั้นถือว่ามีความพร้อมในการนำสื่อเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ผ่านการเป็นสื่อด้านกิจกรรมเทคนิค และวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดความหลากหลายให้กับผู้เรียน ที่สำคัญขึ้นอยู่กับบริบท ความ พร้อม และความศักยภาพผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ในการเลือกนำเสนอการใช้สื่อในด้านนี้ มาสร้าง เสริมประสบการณ์การเรียนรู้จากพื้นฐานต่อยอดจากการบรรยายการสอน เพื่อปรับเปลี่ยนบรรยากาศ การเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น การสอนเป็นรายบุคคล การสอนแบบศูนย์กลาง การ เรียนรู้ การจัดชุดนิทรรศการ และการกลางแจ้งออกในการปฏิบัติจริง เป็นต้น ดังที่ กระทรวง ศึกษาธิการ, (2551 : 32) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการ เรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน สอดคล้องกับ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 6) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้ทักษะ ชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ใน การดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริม ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึง ประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ดังที่ ผลงานวิจัยของ นางลักขณ์ หะยิมะสาและ, (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้ครูสอนศาสนาอิสลามทำความเข้าใจใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พฤติกรรมการสอน ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง

5.2.2 เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 46.2 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนอย่างน้อยเกือบครึ่งที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนใน

ภาพรวม จึงทำให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งที่ไม่เห็นด้วยในกระบวนการที่ขั้นตอนบางอย่างที่คิดว่าไม่จำเป็นต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังที่ ผลการวิจัยของ ฮาसान๊ะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้สื่อที่ไม่ค่อยหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้สื่อด้านวัสดุเป็นส่วนมาก และเน้นกิจกรรมการสอนในลักษณะการบรรยายตามหนังสือแบบเรียน เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

5.2.2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้จัดทำแบบทดสอบความรู้ก่อนเรียน และยังไม่รู้จักนิสัย พฤติกรรมและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและตรงตามกรอบโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละรายวิชา ดังที่ ผลการวิจัยของ ชูมายะห์ สะแมดัม, (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า “หลักสูตรอิสลามศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัย” และดังที่ ผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ก่อนที่จะมีการเรียนและ นักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี

5.2.2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนส่วนน้อยที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจนในแผนการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรับผิดชอบในฐานะครูผู้สอนที่จำเป็นต้องใช้แผนการสอนในรายวิชาของตนเองเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายที่คาดหวังกับผู้เรียนหลังจากจบการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนไม่ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน ดังที่ ผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม

ศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าเป็นการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร

5.2.2.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ค่อยมีทักษะการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันสมัย และมีเวลาน้อยในการจัดเตรียมสื่อรวมไปถึงการสนับสนุนงบประมาณและการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน ดังที่งานวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า “ด้านการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ข้อเสนอแนะการใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสตูลพบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ครูควรตัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น” ดังที่ ผลงานวิจัยของ นางสาวนุรีซัน ดอเลาะ, (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลายและขาดความทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขคือ จัดให้มีการอบรมวิทยากรอิสลามศึกษาในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง

5.2.2.4 ด้านการใช้สื่อ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 52.3 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และต้องการเวลาในการจัดเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำเสนอสื่อการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนในการใช้สื่อการเรียนการสอน และพร้อมจะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นขณะครูผู้สอนกำลังนำเสนอให้กับผู้เรียน ดังที่ ผลงานวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ

5.2.2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนส่วนน้อยที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนไว้ชัดเจน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหลังจากที่ผู้สอนได้ใช้สื่อการเรียน

การสอน อีกทั้งได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อยอด และเสริมแรงพร้อมกับให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น

5.2.2.6 ด้านการประเมินผล พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกือบครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในการดำเนินการประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ได้ประเมินการใช้สื่อในชั้นเรียนทุกครั้งตามสภาพความเป็นจริงพร้อมๆ กับการไม่นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการหรือปรับปรุงการใช้สื่อในครั้งต่อไป ดังที่ ผลงานวิจัยของ นาย ชัมบริ ยิวาเต, (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแปะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1 กล่าวว่า “ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านประเมินผล พบว่า ขาดการนำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อมาแก้ไขก่อนการนำไปใช้สอนในครั้งต่อไป และไม่มี การทดสอบผู้เรียนตามเกณฑ์และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเสน, (2557:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ต้องเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบันการประเมินของครู ยังขาดความหลากหลาย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอ ให้มีการประเมินผลที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต้องมีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ ตลอดเวลา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะจากการวิจัยที่ส่วนใหญ่ ครูผู้สอนได้นำเสนอถึงแนวทางการพัฒนาในด้านสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้

5.3.1.1 ควรมีการเชิญวิทยากรภายนอกบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน และต้องมีความชำนาญและจิตวิทยาสูงเพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5.3.1.2 โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน และจัดอบรมครูผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ เสมอ

5.3.1.3 โรงเรียนควรจัดสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีความปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีเอื้อต่อการเรียนการสอน และให้มีห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระการเรียนรู้

5.3.1.4 ควรจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งานของครูผู้สอน ติดตั้งโปรเจ็คเตอร์ หรือทีวีในแต่ละห้องเรียน และมีการจัดการดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ให้สภาพพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา

5.3.1.5 ควรจัดอบรมให้ครูผู้สอนมีทักษะการใช้สื่อกิจกรรมที่หลากหลาย และเน้นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงให้กับผู้เรียน พร้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำไปในชีวิตประจำวันได้

5.3.1.6 ควรจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกครั้งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และครูผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรมความแตกต่างของผู้เรียน

5.3.1.7 ควรให้ครูผู้สอนยึดวัตถุประสงค์จนกระทั่งสอนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์

5.3.1.8 ควรมีการจัดอบรมทักษะการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน และสามารถจัดทำสื่อที่มีความหลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

5.3.1.9 ควรมีการจัดคาบสอนไม่มากเกินไปเพื่อให้มีเวลาในการทดลองใช้สื่อ ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำเสนอให้กับผู้เรียน และสามารถนำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างเต็มที่

5.3.1.10 ควรให้การเสริมแรงกับผู้เรียนทุกครั้ง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม

5.3.1.11 ควรให้ผู้สอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมเลือกวิธีทดสอบที่เหมาะสมกับการใช้สื่อการเรียนการสอน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลาม ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตเลือกตามรายวิชาหลักสอน ได้แก่ อัลกุรอาน อัลฮะดีษ อัลฟิกฮ อัลอะกีดะฮ์ อัตตารีค อัลอัศลาค ภาษาอาหรับ และภาษามลายู

5.3.2.2 การศึกษาวิจัยการใช้สื่อของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครูสอนที่จบจากต่างประเทศกับในประเทศ และครูผู้สอนคนไทยกับคนต่างชาติ

5.3.2.3 ควรศึกษาวิจัยการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้